

Foreningen Historiske Planter

Nyhedsbrev nr. 4/2016 – august-sept. 2016

Kære alle medlemmer,

Efter en travl sommer er det igen tid til at sende jer lidt nyt. Velkommen til nye medlemmer, vi håber I vil slutte op om vore aktiviteter de næste måneder. Vi kan for øvrigt byde velkommen til 19 nye medlemmer siden januar og vi måtte sige farvel til 7.

Sildemarked i Stege

Fredag den 2. sept. og lørdag den 3. sept. er der sildemarked. Vi tager imod i Middelalderhaven, fortæller om vore aktiviteter, snapsemesteren giver gode råd om hjemmelavet urtesnaps, de bedste planter, trækketider og recepter. Havelauget sælger planter, frø, og fine produkter lavet af vore urter. Kom blot og se den nye creme og de fine små flasker med shampoo. Der er også tid til snak, om foreningen, Middelalderhaven og planer for den kommende tid. Vi træffes begge dage mellem 11-15.

Kalender

14. marts kl. 10-12	Havelauget starter – alle mandage kl. 10-12
17. marts	Havelaug alle torsdage ml. 16-18
1. sept.	2 ture i haven for grupper fra Gentofte og Rudersdal
2.-3- sept.	Sildemarked i Stege
3. okt. kl. 15.30	Bestyrelsesmøde
11. okt. kl. 19	Jens Soelberg, Naturmedicinsk Museum - Folkebiblioteket
21. okt.	Æblets dag i Stege
7. nov. Kl. 19	Snapseurter v. Jens Kruse – Folkebiblioteket
14. nov. Kl. 15.30	Bestyrelsesmøde
Nov	Havelauget går i hi
9. jan. Kl. 15.30	Bestyrelsesmøde
Januar 2017	Studiekreds
Februar 2017	Beskæring af frugttræer
Marts 2017	Podning af æbletræer
Marts 2017	Middelalderhaven i Stege – foredrag
September 2017	Snapseplanter i Stege-Udby Skov

Foredrag

Sæt kryds ved de 2 foredrag i oktober og november.

6 tirsdage med marked i Stege

Der er rigtig mange, som kører til vores købstad Stege på markedstirsdagene. Op mod et par hundrede kommer i Middelalderhaven hver tirsdag og der har vi haft nogle hyggelige tirsdage med plantesnak og andet. Mange mennesker har en viden, som de gerne deler med os, f.eks. om en plante, som mor eller bedstemor brugte for længe siden, nogle har viden om havedamme og planter deri, vi havde besøg fra Holstebro, hvor de vil anlægge en have ved Tvis Kloster – vi lovede at yde hjælp hvis muligt. En dag talte vi

med en lokal forfatter, som vidste meget om Brøndegaard, og hans bøger om etnobotanik, det gav inspiration til at skaffe 2 helt nye bøger fra Sverige, udgivet på dansk, en guldgrube fra Brøndegaard fra Hårbølle.

Sommertur til Esum klosterhave

Det er altid spændende at se andre haver med middelalderplanter. Haven i Esum er meget flot beliggende med store skove og søer i landskabet. Deres klosterhave har samme størrelse som vores, med ca. 100 forskellige planter, de fleste er jo gengangere men heldigvis kunne vi se flere ukendte. Deltagerne havde fået udleveret en beretning skrevet af Lais, om klostervæsenet, Esum og indblik i vores historie. Turen var lidt lang, eller måske skulle vi have set lidt mere. Det forsøger vi næste sommer.

Middelalderhavens temaer og bede

På bestyrelsesmødet forleden justerede vi på Middelalderhavens temaer og bede, nu ser listen således ud.

Lokale historiske planter - temabed
Kirkedigets planter - temabed
Bibelens planter – tema
Dvaleplanter – tema
Tipoldemors stauder – bed
Maria planter – tema +bed
Lægeurter – tema+2 bede
Krydderurter – tema + bed
Køkkenurter – tema +bed
Snapseplanter – tema +2 bede
Farveplanter – tema +bed
Signaturplanter – tema+bed
Sansebed – flere højbede
Frugttræer og bærbuske – tema
Gamle løgplanter – tema
Kosmetikplanter – tema + bed
Biplanter – tema+bed
Planter til te –tema+bed
Roser- og slyngplanter – bed langs hegnet
Sump- og vandplanter – vandhuls bed
Middelalderukrudt – tema – uden for bedene
Træer og buske - tema
Blomsterengen – tema i græsplænen
Sex – tema + bed

Status for alle planter

På bestyrelsesmødet forleden brugte vi lang tid til en gennemgang af alle bede. Vi har et dokument til hver enkelt bed, her er planterne oplistet og der er gjort notater om specielle forhold, manglende planter og ønsker. Desuden viser disse status-oversigter om planterne er 1-årige eller 2-årige eller stauder. Disse statusark kan videre bruges i vores planlægning. Interesserede i havelauget kan få en kopi.

Formidlingsterrassen

Vi er alle stolte af den flotte bygning. Det frivillige arbejde har vist, at mange dygtige hænder kan opnå resultater. Nu og til foråret tages det i brug og indretningen starter her i september. Det bliver rart at få plads, når havelauget arbejder skal der jo være plads til mange funktioner og vore planer med redskabsrum, formidlingsterrasse og udendørs område skal nu realiseres henover efterår og forår.

Tak til Ugebladet for Møn

I næste uge har der været bragt 24 x Ugens plante. Vi er taknemmelige for, at Ugebladet vil være med til at viderebringe de gode historier og fremme kendskabet til de historiske planter. Vi håber at bladet vil være med igen næste år og det samme gælder skribenten.

Tak for gaver

Vi får heldigvis mange plantegaver, en stor kors vortemælk mv. fra Lendemarke, 2 urtepotter fra St. Lind, et meget lille pebertræ fra Østmøn og mange vedbend torskemund. Der kom også en pose med små håndredskaber og hver uge er der donationer i vores mælkejunge.

Vore honningbier

Jette passer vore husdyr. Der er altid aktivitet ved stedet, her kan de drikke vand og besøge honningurt. Det har været interessant at se hvilke planter de besøger. Næste år håber vi, at de er klar til at finde lidt nektar, vi håber de klarer vinteren, så de kan besøge Middelalderhavens mange eranthis til marts.

Jette vil gerne have 2 medhjælpere i bilaug, ved at følge Jette kan man få en uddannelse i løbet af året.

Biosfære Møn

<http://vordingborg.dk/biosfaere-moen/>

Herunder en tekst om vores projekt, som blev afsendt da vi tilsluttede os. Her i sensommeren arbejder sekretariatet for at færdiggøre ansøgningen. Der kommer svar i 2017.

Middelalderhaven og de historiske planter

I den gamle købstad Stege, på Nyord, ved middelalderkirkerne og i gamle landsbyer, ved ruiner og hvor mennesker har skabt aktivitet i tusinder af år – der har vi fortsat levn af historiske planter. Disse planter blev anvendt til medicin, til mad og drikke, til farvning af tøj og meget andet.

Vores kulturhistorie omhandler blandt andet hvilke planter der blev anvendt i husapoteket og hvilke der var anvendelige i maden. Vores forening ønsker at registrere og bevare disse planter og vi ønsker en formidling, hvor også anvendelsen er vigtig.

Planterne

Vi ønsker samarbejde med myndigheder, haveejere og lokale kræfter – om at bevare planterne på deres voksesteder. Mange planter har fundet et fristed i en baghave, under en hæk, på en kirkegård og disse levende fortidsminder skal bevares.

Middelalderhaven

I Stege anlægger vi en have, hvor planterne skal formidles til byens gæster og vore besøgende. Der skabes en have hvor flere hundrede planter bevares og fremvises. De frivillige i havelauget passer haven og skaber glæde for sig selv og andre. Middelalderhaven er åben mellem kl. 8 og solnedgang. Der er gratis adgang.

Stier

Vi har beskrevet en "Sti i Stege", hvor mange middelalderplanter kan ses, De bedste steder i byen er ved Stege Borg, ved Morten Reenbergsgaard, langs stræder og gader og på Volden. Vi vil arrangere andre botaniske stier de kommende år.

Planterne anvendes

Vi ønsker at anvende planterne og formidle hvordan de blev anvendt førhen. Vi vil formidle frø og småplanter, vi vil fremstille produkter af planterne.

Efterårets arbejde

I september og oktober kan der fortsat arbejdes og anlægges i Middelalderhaven. Men flere projekter kan startes til foråret og færdiggøres i 2017. Bestyrelsen mener, at vi er godt med og vores plan – som jo vil anlægge en have i 2015-17 – kan sikkert holde.

Formidlingsterrassen ser færdig ud, men vi mangler detaljer, måske kan vi nå at bygge en dør til havelaugets rum, lægge gulv og bygge to vinduer. Til foråret skal der laves en bæk og meget andet.

Der er gravet ud til flere nye bede, så der skal skaffes planter til teplantebedet, kosmetikplantebedet, måske signaturplanter. Der er også plads i eksisterende bede, så der kan plantes efter. Sumpbed og vandhul skal også startes.

1-årige og 2-årige småplanter skal altid være klar til at rykke ind på deres plads. Næste år skal vi sætte denne opgave i system.

Der høstes frø hver uge i øjeblikket. Flittige hænder høster, planter tørres og frø skal i glas. Vi har allerede mange slags og der er fortsat flere som modner. Vores frøbank skal jo opbevares under gode forhold, så frøene kan anvendes løbende.

Der høstes også plantemateriale til produkter, i år har vi haft dejlige duftposer til salg, men fra i år kommer der mange nye spændende ting, kongelys, morgenfrue bliver til dejlig creme og skøn shampoo. Flere snapseurter har knopper, blade, frø som giver god smag og fin farve. Blade til te forsøger vi også at plukke og tørre, så opskrifter kan afprøves. Medlemmernes erfaringer og høst af planter er velkomne.

Foreningen er i gang med at få erfaringer med salgbare produkter!

Bestyrelsen overvejer et møde for medlemmer, nærmere til oktober.

Vores årsskrift skal hedde Althea, opkaldt efter den dejlige læge stokrose, pt skrives der artikler og indholdet redigeres.

Det flittige havelaug

Ca 25 medlemmer har været aktive i havelauget fra forår, over sommer til nu. Havens gæster roser det frivillige arbejde og det frivillige arbejdes resultater. Det er et fantastisk skue, når det myldrer rundt på en havedag, og mange forskellige opgaver løses samtidig. I den private have ville man være i gang næsten nogle timer hver dag, her samles vi 2 gange om ugen og tager fat.

Vi har over 10 bede, som skal passes, planter studses, ukrudt fjernes, planter vandes og bindes op.

Græs skal klippes, kanter ordnes, sti skal luges, slyngplanter bindes op ved hegn.

Møbler holdes pæne, dansemyg og edderkopper fejes ned, bladlus trues!

Alt foregår på knæ, siddende, stående, med redskaber, trillebør, vandkande, lugejern.

En speciel hilsen til byggeholdet, som også kom en ekstra dag ugentligt. De har gjort det godt. Meget dejligt træ er forvandlet til en flot bygning.

Tak for jeres indsats!

Lars J Larsen

31. august 2016